

Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт
Філалагічны факультэт
Кафедра гісторыі беларускай літаратуры
Анатацыя да дыпломнай работы
«СІСТЭМА ВОБРАЗАЎ І ПРАБЛЕМАТЫКА «СЯЛЯНСКІХ»
АПОВЕСЦЯЎ Э. АЖЭШКІ»
Вашчук Вікторыя Аляксандраўна
кіраўнік Запрудскі Ігар Мікалаевіч
2015

РЭФЕРАТ

Вашчук Вікторыя Аляксандраўна

СІСТЭМА ВОБРАЗАЎ І ПРАБЛЕМАТЫКА «СЯЛЯНСКІХ» АПОВЕСЦЯЎ Э. АЖЭШКІ

Агульны аб'ём дыпломнай работы — 53 старонакі, спіс выкарыстанай літаратуры складаецца з 46 найменняў.

Ключавыя словы: “сялянская” аповесць, рэалізм, тэндэнцыйнасць, аўтарская пазіцыя, тыпізацыя, сістэма вобразаў, ідэальны герой, індывідуалізацыя, партрэтная характарыстыка, кампазіцыя, праблематыка, канфлікт, фальклорныя ўплывы, пейзаж.

Аб'ектам даследавання з'яўляюцца навуковыя публікацыі, прысвечаныя вывучэнню біяграфіі і творчай спадчыны Э. Ажэшкі, і аповесці пісьменніцы «Нізіны», «Дзюрдзі», «Хам».

Мэта даследавання — цэласны аналіз сукупнасці праблем і сістэмы вобразаў, адлюстраваных у «сялянскіх» аповесцях Э. Ажэшкі, у кантэксце беларускай рэчаіснасці паслярэформеннага перыяду.

Метады даследавання: апісальны, біяграфічны, літаратурна-крытычны, культурна-гістарычны, канкрэтна-аналітычны.

У дыпломнай рабоце творчая чыннасць і частка літаратурнай спадчыны Э. Ажэшкі аналізуюцца ў аспекце вызначэння іх каштоўнасці для гісторыі беларускай літаратуры. У аповесцях пісьменніцы «Нізіны» (1884), «Дзюрдзі» (1885), «Хам» (1888) уздымаюцца вострыя праблемы паслярэформеннай беларускай вёскі: грамадская безабароннасць жанчыны-сялянкі, кансерватызм і забабоннасць вясковай грамады, няздольнасць сацыяльнай адаптацыі прадстаўнікоў мяшчанства ў ніжэйшым «хамскім» асяроддзі і інш. Э. Ажэшка, па-майстэрску выкарыстоўваючы беларускі фальклор і прыёмы тэндэнцыйнасці, тыпізацыі і індывідуалізацыі, стварыла цэлую галерэю яскравых і праўдзівых вобразаў «тутэйшых» сялян, рэалістычна паказала ўмовы іх жыцця і абумоўленыя гэтым канфлікты, фактары фарміравання сацыяльнай псіхалогіі, маральных прынцыпы, норавы і звычаі. У даследаванні зроблена спроба зірнуць на цыкл «сялянскіх» аповесцяў з пункту гледжання ідэйна-мастацкай эвалюцыі пісьменніцы ў пошуках станоўчага героя ў сялянскім асяроддзі і самой спецыфікі адлюстравання вясковай паслярэформеннай рэчаіснасці. Пацвярджаецца выключная роля Э. Ажэшкі ў гісторыі беларуска-польскіх літаратурных і культурных узаема сувязей і значэнне яе творчасці для развіцця беларускай літаратуры.

Вынікі праведзенага даследавання могуць быць карыснымі ў практыцы выкладання ў школе, а таксама пры папулярызацыі ў друку выдатных постацяў беларускага мінулага.

РЕФЕРАТ

Ващук Виктория Александровна

СИСТЕМА ОБРАЗОВ И ПРОБЛЕМАТИКА «КРЕСТЬЯНСКИХ» ПОВЕСТЕЙ Э. ОЖЕШКО

Общий объем дипломной работы — 53 страницы, список использованной литературы состоит из 46 наименований.

Ключевые слова: «крестьянская» повесть, реализм, тенденциозность, авторская позиция, типизация, система образов, идеальный герой, индивидуализация, портретная характеристика, композиция, проблематика, конфликт, фольклорные влияния, пейзаж.

Объектом исследования являются научные публикации, посвященные изучению биографии и творческого наследия Э. Ожешко, и повести писательницы «Низины», «Дзюрди», «Хам».

Цель исследования — целостный анализ совокупности проблем и системы образов, отраженных в «крестьянских» повестях Э. Ожешко, в контексте белорусской действительности послереформенного периода.

Методы исследования: описательный, биографический, литературно-критический, культурно-исторический, конкретно-аналитический.

В дипломной работе творческая деятельность и часть литературного наследия Э. Ожешко анализируются в аспекте определения их ценности для истории белорусской литературы. В повестях писательницы «Низины» (1884), «Дзюрди» (1885), «Хам» (1888) поднимаются острые проблемы послереформенной белорусской деревни: общественная незащищенность женщины-крестьянки, консерватизм и предрассудок деревенской общины, неспособность социальной адаптации представителей мещанства в низшей «хамской» среде и др. Э. Ожешко, мастерски используя белорусский фольклор и приемы тенденциозности, типизации и индивидуализации, создала целую галерею ярких и правдивых образов «здешних» крестьян, реалистично показала условия их жизни и обусловленные этим конфликты, факторы формирования социальной психологии, нравственные принципы, нравы и обычаи. В исследовании сделана попытка взглянуть на цикл «крестьянских» повестей с точки зрения идейно-художественной эволюции писательницы в поисках положительного героя в крестьянской среде и самой специфики отображения деревенской послереформенной действительности. Подтверждается исключительная роль Э. Ожешко в истории белорусско-польских литературных и культурных взаимосвязей и значение ее творчества для развития белорусской литературы.

Результаты проведенного исследования могут быть полезными в практике преподавания в школе, а также при продвижении в печати выдающихся фигур белорусского прошлого.

SUMMARY

Victoria Vashchuk

THE SYSTEM OF IMAGES AND ISSUES OF “PEASANT” NOVELS OF E. ORZESZKOWA

The diploma paper has 53 pages in general and the list of bibliography consists of 46 items.

Key words: “peasant” novel, realism, prepossession, author’s position, typification, system of images, perfect character, specific character, description, composition, issues, conflict, folklore influence.

Object of research are scientific publications devoted to the study of biography and creative heritage of E. Orzeszkowa and novels of the writer “Lowlands”, “Dzyurdi”, “Ham”.

The purpose of the diploma paper is the complete research of the set of problems and system of images that are reflected in “peasant” novels of Eliza Orzeszkowa, in the context of Belarusian reality of the post-reform period and strengthening of critical realism in the writer’s prose.

Methods of research: biographic, historical and cultural, literary and critical, descriptive, descriptive, analytical.

In the diploma paper are analyzed Eliza Orzeszko’s writing and the part of literary heritage in the aspect of value determination for history of Belarusian literature. In the novels “Lowlands” (1884), “Dzyurdi” (1885), “Ham” (1888) of the writer are raised acute problems of post-reform Belarusian village: public defenseless peasant women, conservatism and prejudice of the village community, the failure of social adaptation of representatives in the lower middle class “boorish” and other media. E. Orzeszkowa, masterfully uses Belarusian folklore and techniques of typification, and personalization has created a whole gallery of bright and truthful image of “local” farmers, realistically showed their living conditions and the resulting conflicts, factors of formation of social psychology, moral principles, manners and customs. The study attempted to look at the series of “peasant” stories from the perspective of the ideological and artistic evolution of the writer in search of the hero among the peasants and the specifics of the display village post-reform reality. It acknowledges the role of E. Orzeszkowa in history of the Belarusian-Polish literary and cultural relations and the importance of her work for the development of Belarusian literature.

The results of the study may be useful in the practice of teaching in the school, as well as the promotion in the press prominent figures of the Belarusian past.